

O PLANO HIDROLÓXICO DE GALIZA-COSTA PROPÓN CONSTRUIR 24 ENCOROS

XOSÉ VEIRAS GARCÍA*

AS BACÍAS DE GALIZA-COSTA SON AS SITUADAS INTEGRAMENTE EN TERRITORIO GALEGO. O PLANO HIDROLÓXICO (PH) DESTAS BACÍAS, RECENTEMENTE APROBADO POLA XUNTA, PROPÓN CONSTRUIR 24 ENCOROS ATÉ O ANO 2017. O PRIMEIRO XA ESTÁ EN CONSTRUCCIÓN, POIS É O DE CALDAS, NO RÍO UMIA. O PH DE GALIZA-COSTA, ELABORADO POLA CONSELLERÍA DE POLÍTICA TERRITORIAL, É FUNDAMENTALMENTE UN CATÁLOGO DE OBRAS PÚBLICAS, POLO QUE NON OBEDECE A UNHA CONCEPCIÓN MODERNA DA XESTIÓN DA AUGA.

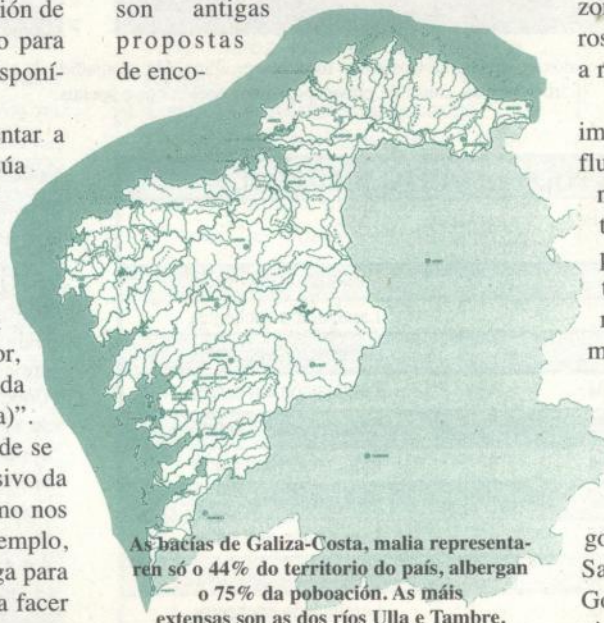
O PH de Galiza-Costa responde a unha concepción da xestión da auga como unha política de obras públicas, o que é máis propio de comezos do século XX que de comezos do XXI. En lugar de promover intensamente o aforro e a mellora da eficiencia na utilización da auga, propón a construción de novos encoros de abastecemento para incrementar a oferta de auga dispoñíbel.

A prioridade do PH é aumentar a oferta de auga, non controlar a súa demanda. Como sinala Narcís Prat, catedrático de Ecoloxía na Universidade Autónoma de Barcelona, "a sustentabilidade implica pasar da estratexia da oferta (canta máis auga mellor, veña de onde veña) á do control da demanda (a auga que se necesita)". O PH recoñece que na actualidade se produce un uso ineficiente e abusivo da auga tanto nos usos urbanos como nos industriais e nos agrarios. Por exemplo, a eficiencia da utilización de auga para rega é de só o 35%. Porén, para facer fronte aos déficits de abastecemento actuais e previstos prioriza a construción de 12 encoros de abastecemento.

A densa e extensa rede fluvial é un dos elementos máis valiosos da natureza galega. Mesmo a pesar das innumerábeis agresións que ten sufrido, aínda presenta un notábel interese natural a nivel europeo. No noso país, gracias ao clima, podemos garantir en xeral unhas demandas racionais de auga sen necesidade de recorreremos a grandes encoros que almacenen auga para as épocas do ano máis secas. Isto permítenos conservar os ríos cun maior grao de naturalidade ca noutros países, feito do

que se derivan importantes beneficios ecolóxicos, sociais e económicos. Infelizmente, a Xunta non valora esta vantaxe e acha que a construción de encoros, mesmo cando son evitábeis, é intrinsecamente boa.

Sete dos encoros previstos no PH son antigas propostas de enco-

ros hidroeléctricos resgatadas agora. Como acontece no caso do encoro de Caldas, a súa construción téntase xustificar aludindo a supostas ou reais necesidades de abastecemento e/ou prevención de enchentes. A capacidade inicialmente prevista destes sete encoros coincide exactamente coa considerada polas empresas eléctricas hai 20 anos, o que deixa ben ás claras a sensibilidade do Goberno galego ás presións do sector hidroeléctrico.

Do total, 16 encoros serían destinados á laminación de enchentes, a almacenar auga para evitar asolagamentos.

Ao noso xuízo, só se deberían construír encoros naqueles casos nos que fose estrictamente necesario para prevenir riscos de perdas humanas, descartándose no resto. Son preferíbeis solucións alternativas como a prohibición e derrubamento de construcións en zonas alagábeis, o pagamento de seguros, a ampliación do bosque de ribeira, a restauración hidrolóxico-forestal,....

No que atinxe ás minicentraís, o PH impide a súa construción nos tramos fluviais denominados "de interese natural" e de "interese medioambiental", o que é certamente positivo. O problema é que só determina un destes tramos (o río Sor) e nin tan sequera define os criterios para a súa determinación, que fica pendente de "Programas e Estudos Específicos".

A Federación Ecoloxista Galega (FEG), facéndose eco dunha solicitude presentada o verán pasado por 50 botánicos, zoólogos, ecólogos e edafólogos da Universidade de Santiago, solicitou na Xunta de Goberno de Augas de Galicia (o organismo responsable da xestión da auga en Galiza-Costa, adscrito á Consellería de Política Territorial) unha moratoria na construción de minicentraís mentres non se planifique adecuadamente a súa instalación.

Por falta de espazo, non podemos incidir noutras eivas importantes do PH, como o insuficiente esforzo en saneamento, a escasa atención ao deslinde e protección do dominio público hidráulico (apropiado a miúdo por particulares e empresas), a ausencia de investimentos para a conservación e restauración dos bosques de ribeira (que desenvolven funcións ecolóxicas

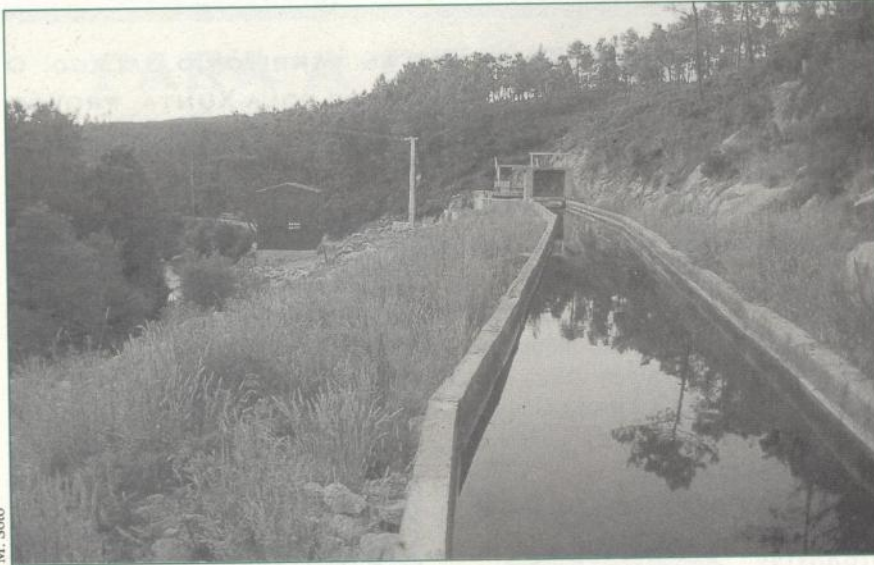
de enorme importancia), o desprezo da educación ambiental como unha ferramenta máis para a xestión da auga ou a falta de coordinación entre as Consellerías Política Territorial e de Medio Ambiente. As persoas que desexen aprofundar no coñecemento do PH de Galiza-Costa poden consultar un informe na web da FEG

(<http://web.jet.es/feg>).

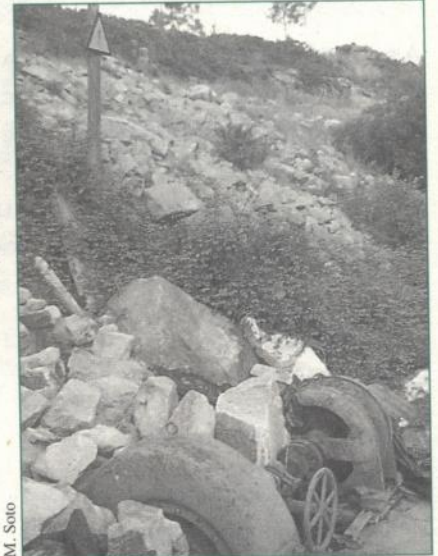
O PH de Galiza-Costa mostra a necesidade imperiosa de que a planificación hidrolóxica non dependa exclusivamente da Dirección Xeral de Obras Públicas, de que responda realmente aos intereses da maioría da sociedade e non sexa un "couto exclusivo" do Corpo de Enxeñeiros de Camiños,

Canles e Portos e dos sectores hidroeléctrico e da construción, auténticos beneficiarios da "política do formigón e do quilovatio".

* Xosé Veiras García é Representante da Federación Ecoloxista Galega (FEG) na Xunta de Goberno de Augas de Galicia

M. Soto

M. Soto

O plano hidrolóxico de Galiza-Costa non impide a proliferación desmedida de centrais hidroeléctricas, causa de graves prexuízos ecolóxicos e sociais.

ENCOROS PROPOSTOS POLO PH DE GALICIA-COSTA

Nome	Río	Provincia	Capacidade (Hm ³)	Usos
Tronceda	Masma	Lugo	-	Laminación enchentes
Fresulfe	Ouro	Lugo	-	Laminación enchentes
Viveiro	Landro	Lugo	-	Laminación enchentes
Loureiro	Xubia	A Coruña	-	Laminación enchentes
Espenuca	Mandeo	A Coruña	63	Enerxía, abast., lamin.
Abarcia	Mendo	A Coruña	-	Laminación enchentes
Mero	Mero	A Coruña	8-16	Abastecemento
Seixedo	Seixedo	A Coruña	-	Laminación enchentes
Lesende	Soneira	A Coruña	-	Laminación enchentes
Toitín	Arteixo	A Coruña	-	Laminación enchentes
Tuixe	Anllóns	A Coruña	-	Laminación e abast.
Acheiro	Acheiro	A Coruña	4,5	Abastecemento
Barcia	Tambre	A Coruña	57,1	Enerxía e abast.
Fontao	Sar	A Coruña	-	Laminación
Fornelos	Arnego	Pontevedra	176	Enerxía e rega
Cernaxeda	Deza	Pontevedra	100	Enerxía e rega
Vista Alegre	Ulla	Pontevedra	-	Laminación
Umia	Umia	Pontevedra	-	Enerxía e rega
Caldas	Umia	Pontevedra	6,28	Enerxía, abast., lamin.
Illa do Pexo	Lérez	Pontevedra	-	Abastecemento
Dorna	Lérez	Pontevedra	27,5	Enerxía, abast., lamin.
Silvoso	Verdugo	Pontevedra	34	Enerxía, abast., lamin
Ladeira	Verdugo	Pontevedra	30	Abastemento
Alvedoso	Alvedoso	Pontevedra	20	Laminación

UN PLANO APROBADO SEN DEBATE

O PH, cuxo período de vixencia é de 20 anos, foi aprobado por Augas de Galicia sen un profundo e amplo debate previo. O debate limitouse á Xunta de Goberno de Augas de Galicia, un órgano de escasísima representatividade social, dominado por representantes da administración autonómica (ningún deles da Consellería do Ambiente) e municipal (practicamente todos alcaldes do PP) e sen ningún experto en materia de augas (o único que figura como tal é o profesor Ernesto Vieitez Cortizo, experto no castiñeiro e ex-alcalde de AP en Santiago). O director xeral de Obras Públicas e presidente de Augas de Galicia, Agustín Hernández, considerou que a Xunta xa fixo dabondo para que fose debatido ao someter a consulta pública en 1993 as Directrices nas que se basea o PH.

Non interesa que a cidadanía coñeza o PH e desvíe a atención doutros asuntos certamente máis divertidos. O único que interesa é vendelo á opinión pública como un plano ambientalista, realista e beneficioso para a maioría. Para iso están a publicidade institucional e os medios de información "botafumeiros".